

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Jaarverslag 2023

Het jaarverslag is een terugblik op het afgelopen jaar, maar geeft ook een 'blik in de toekomst'. Er hebben weer veel activiteiten plaatsgevonden, die gewaardeerd werden door zowel leden als andere geïnteresseerde deelnemers. Het ledenbestand groeit nog steeds, financieel gaat het ons ook voor de wind en onze huisvesting aan de Hoeksekade heeft een mooie uitbreiding gekregen. Er zijn plannen voor verfraaiing van het Trefpunt, voor zowel binnen als buiten. Kortom, we zijn een actieve, enthousiaste vereniging, waarvan ook het komende jaar weer veel te verwachten is.

Bestuur

2023 was een bewogen jaar voor het bestuur. Tijdens de Algemene Ledenvergadering op 28 maart nemen we afscheid van Anneke Zuidervaart als betrokken bestuurslid. Gelukkig blijft Anneke zich inzetten voor o.a. de ledenavonden en als natuurwerker. Aansluitend op deze ALV leidt onze voorzitter Hans Sanders een geweldige pubquiz. Dit bleek achteraf Hans zijn laatste grote optreden te zijn. Hans overlijdt nog geen half jaar later, op 25 september. Op 2 oktober is er, voorafgaand aan de crematie, een indrukwekkende afscheidsbijeenkomst in het Trefpunt. - Door het overlijden van Hans vindt er een verschuiving binnen het bestuur plaats. Arie Sonneveld treedt toe tot het bestuur en wordt secretaris. Peter Wienbelt is vanaf 28 november de nieuwe voorzitter van onze vereniging.

Expeditie Rotta

Het eerste volledige jaar Expeditie Rotta mag best een succes worden genoemd. Expeditie Rotta is in principe een ledenactiviteit maar introducés zijn van harte welkom. Tijdens de Expeditie gaan we 2 uur op pad in onze eigen regio en kiezen telkens een ander thema. Voorbeelden zijn *vinders en andere vliegende beestjes*, *bermen en ruigtekruiden*, *de ontluikende lente en vroege vogels in de Groenzoom*. Er is over het algemeen goede belangstelling en wat vooral leuk is dat we veel nieuwe gezichten zien. Reden genoeg om met veel enthousiasme door te gaan met deze activiteit.

Bij het Trefpunt is al veel te zien en te herkennen tijdens de expeditie 'bomen zonder blad herkennen'

Vogelcursus

Ook dit jaar weer een 'uitverkocht' huis met meer dan 30 deelnemers. Dankzij de inzet en het enthousiasme van docenten en gidsen is ook deze editie een groot succes. Omdat, mede door klimaatverandering, er andere soorten

in ons werkgebied voorkomen, ontvangen de deelnemers een spiksplinternieuw cursusboek. Nieuw in dit boek zijn onder andere grote zilverreiger, roerdomp en Cetti's zanger.

Ledenavonden - Anneke Zuidervaart

Een mooie start van het jaar was op 23 januari met de expertise van 3 Rotta-leden, die ons in woord en beeld meenamen met de in aanbouw zijnde A13/A16. Marijke den Oudendammer, Cor van de Lustgraaf en Jaap van Lien hebben vanaf het begin aan deze gebiedstafel gezeten, waar met alle betrokkenen gesproken werd over de aanleg van dit wegennet. Op 28 februari, met het oog op het voorjaar, hield Rotta-lid Henk Starink een lezing over vogel- en insectenvriendelijk tuinieren. Henk is tuinvogelconsulent en geeft in de regio adviezen voor het vogelvriendelijk inrichten van tuinen. Op de ALV van 28 maart hebben we, na de serieuze ALV-gedeelte, onze natuurkennis getoetst met een pubquiz. In mei kwam Rachel Eerhart van 'Rotterdam de boer op' ons vertellen over de plaatselijke initiatieven om routes van ons voedsel te verkorten, via boeren in de regio waarvan er steeds meer een mens/dier- en plantvriendelijke akkerbouw nastreven. De oproep was om deze boeren te steunen met de afname van hun producten. Op 27 juni gingen we met Dick Hoek en Josien Hof de natuur in. Op 26 september hield Niels de Zwarte, hoofd Bureau Stadsnatuur, een lezing over het Nationaal Park Rotterdam, waarbij gewerkt wordt aan een havenstad vol natuur. Een toekomstgerichte lezing, hoopvol voor stedelingen. Aansluitend was er op 24 oktober de lezing van Huib Sneep, boomdeskundige in Rotterdam. Hij heeft veel voorbeelden gegeven van innovatieve werkwijzen om kostbare oude bomen in de stad te behouden, waarbij ook uitgebreide monitoring plaats vindt voordat tot eventuele bomenkap wordt overgegaan. Met Rotta-lid Chris van Rijswijk zijn we op 28 november meegereisd naar de vogels in verschillende landen in het hoge Noorden (o.a. Alaska en Siberië), om daarna weer in ons eigen natuurgebied terug te keren, waar hij ook de mooiste vogels ontdekte. Met o.a. mooie tegenlichtopnames liet hij ons zien waar we de volgende dag weer van konden genieten.

Rotta jeugd - Marijke den Oudendammer

In 2023 is er een wisseling van werkgroepleden geweest. Louise Vernooij, die jarenlang actief bij ons is geweest, is

gestopt en ook Jannie Van Ede-van der Pals zag zich genoodzaakt te stoppen. Gelukkig kwamen later dit jaar Alizée Verboogen en Shivangi Mahabali onze gelederen versterken, zodat we nu weer met 7 mensen de kinderactiviteiten organiseren. Beleven, ervaren en onderzoeken van de natuur is ons uitgangspunt voor deze activiteiten.

Met de Kapoentjes, kinderen van 4-6 jaar, volgen we zoveel mogelijk de seizoenen. In het voorjaar hebben zij eerst in onze Overhoek gestruind en rond de nieuw gevlochten 'wilgwam' gekeken en gezocht naar bloeiende bomen en struiken, waarbij ze ook allerlei insecten vonden en daarna zaadbommen hebben gemaakt. In de zomer was het nationale modderdag. Vanwege het droge warme weer hebben de kinderen zelf verschillende soorten modder gemaakt waarmee mooie taartjes werden gemaakt, versierd met bloempjes, takjes, blaadjes en grasjes. In de herfst hebben de kinderen bewegende mobiles gemaakt met bladeren, vruchten, bessen en allerlei mooie natuurschatten.

Kapoentjes ontdekken veranderingen van de herfst

De Rangers, kinderen van 7-12 jaar, hebben in het voorjaar de natuurwerkers geholpen met het opnieuw vlechten van onze 'wilgwam' en een extra scherm. Van kleine stukjes wilgenhout zijn mooie kunstwerkjes en poppetjes gemaakt. Bij de slootjesochtend werden we geholpen door leden van de Werkgroep waterkwaliteit. Zo konden de kinderen de zuurgraad van water meten, de helderheid vaststellen en werd er gezamenlijk onderzocht welke waterbeestjes ze hadden gevangen. In september was de bijzondere excursie door het Koornmolen-gat. Best wel spannend om achterelkaar, onder de aalscholvers door, over het vlonderpad en de golvende moerasgrond te lopen. Hierbij waren enkele natuurwerkers en een gids van Rotta betrokken. In de herfst hebben ook de Rangers een mobile gemaakt van wat er in de natuur te vinden is, zelfs mooie steentjes werden er met veel geduld kunstig aangeknoopt. In 2024 laten we de kinderen andere facetten van de natuur ervaren.

Trefpunt - Ad Somers

Het afgelopen jaar stond het Trefpunt in het spotlicht van de oplevering en ingebruikname van het de nieuwe schuur. Ook nu werd weer eens aangetoond dat onze

vrijwilligers heel goed in teamverband kunnen werken. Het eindresultaat is een verbluffend mooie en degelijke werkschuur. Het is een fantastisch mooie ruimte, voorzien van alle gemakken. Het Trefpunt is weer volop gebruikt en goed bezocht. Enkele voorbeelden hiervan zijn de goed bezochte ledenavonden en de succesvolle cursus 'Vogels ontdekken en herkennen'. De Rotta-Rangers en Rotta--Kapoentjes hebben hier hun thuishonk. Andere natuur gerelateerde verenigingen en organisaties weten ons hier te vinden.

De bouw van de nieuwe schuur was een absoluut hoogtepunt in 2024. © Piet Bak

Het Trefpuntteam beheert het gebouw en gaat over alle zaken in en rond ons Natuurcentrum. Er werd een nieuwe energiezuinige CV-ketel geplaatst en de zonnepanelen hebben overuren gedraaid. Het team ondersteunt via Rotta-Varia, zoals exposities, tentoonstellingen en de plantenruildag. Het team Rotta-Actief, die iedere donderdag ter plaatse is, ondersteunt de verdere afwerking en invulling van de nieuwe ruimtes en bouwde onder andere vele soorten nestkasten. Door onze "tuindames" werd er gewerkt aan de tuin rondom het Trefpunt, een juweeltje voor alles wat vliegt, zoemt, steekt en leeft in een kleurrijke omgeving.

Iedere zaterdag was het Trefpunt geopend voor publiek en de aanwezige Rotta-vrijwilligers gaven graag uitleg over al onze natuuractiviteiten. Ook konden er artikelen gekocht worden. De opening en invulling van deze zaterdagopenstelling zal in 2024 aangepast worden: minder dagen open, maar bij openstelling zal er wel een activiteit plaatsvinden. Hierover wordt in 2024 meer duidelijk.

Het Trefpuntteam regelt ook het gebruik van het Trefpunt door derden; meestal organisaties met hart voor de natuur. Onze vrijwilligersgroep 'Witte Tornado's' zorgt er iedere keer weer voor dat het gebouw er 'spic en span' uitziet.

Onderzoek

Dit jaar is er weer met veel enthousiasme onderzoek gedaan naar o.a. planten, vogels, nachtvlinders en paddestoelen. Daarbij wordt in toenemende mate samengewerkt tussen de verschillende onderzoeksgroepen. Het doel daarvan is om een meer integraal beeld te krijgen

van de verschillende natuurgebieden binnen onze werkgebied. Dit seizoen zal deze samenwerking worden voortgezet. In de Aves Visum van maart is, zoals gebruikelijk, het uitgebreide verslag van Dick Hoek betreffende de resultaten van alle waarnemingen opgenomen.

Ledenexcursies - Bert van den Bulk

In 2023 hebben we 9 ledenexcursies gehouden, met gevarieerde bestemmingen. Een paar wat verder weg (Utrecht, Zeeland) maar het grootste deel in de provincie Zuid-Holland. Het startpunt van de excursies werd meestal bereikt met de auto, waarbij we altijd streven naar volle auto's om onze carbon footprint zo klein mogelijk te houden. Dat lukte altijd vrij aardig. De excursie naar Hoek van Holland was vanuit dat oogpunt optimaal, want die bestemming was bereikbaar per metro. Het aantal deelnemers per excursie lag gemiddeld rond de 20-25 deelnemers. Na afloop van de excursies waren de reacties steeds positief. Vrijwel elke excursie was er een ervaren roerganger die attendeerde op vogels en vogelgeluiden, maar ook planten, paddenstoelen en mossen e.d. werden nader bekeken en gedetermineerd, vaak met behulp van een app. Ook het komende jaar hopen we weer op vele enthousiaste excursie-gangers. Ter inspiratie zijn op onze website de verslagen te lezen en de foto's te zien van de excursies van het afgelopen seizoen.

Dreigende lichten, maar een lekker zonnetje bij de ledenexcursie door het Oostvoornse duinlandschap

Tuin- en erfvoeladvies

Veel Rotta-leden vinden het leuk om de eigen tuin zo vogelvriendelijk mogelijk te maken. Ook in diverse media is aandacht voor het belang van inheemse, bloeiende planten voor insecten en vogels. Ook tegels 'wippen' en bomen dragen bij aan het vergroenen. Ons Rotta-lid Henk Starink is tuin- en erfvoelconsulent en geeft advies over natuurvriendelijke inrichting van tuinen of erven. In 2023 kreeg hij vragen over het ophangen van nestkasten, zowel voor tuinvogels maar ook voor een steenuil. Ook is advies gegeven over het inrichten van nieuwe tuinen en de herinrichting van een poldertuin. Soms waren wat tips over geschikte beplanting in een bestaande tuin al toereikend. Net als vorig jaar heeft Henk een lesdag verzorgd over natuurvriendelijke tuinen voor MBO-studenten in de hoveniersopleiding.

Natuurwerk - Rien van der Vorm

Dit jaar zijn we op de donderdagen weer actief geweest, evenals op de eerste zaterdag van de maand, uitgezonderd de zomermaanden, en in sommige weken op een extra dag. Team West werkt daarnaast op maandag, vooral in Lansingerland. Op deze dag is ook het bouwteam actief rondom het Trefpunt, naast 2 vrijwilligers die werken in het Land van Belofte in Moerkapelle. In totaal 3577 uur. De meeste werkzaamheden vonden plaats in de Wiebertjes en het Koornmolengat: het maaien van riet en kruiden en in de winter het zagen van wilgen, hakhout en knotwilgen. Er was ook veel werk aan het terugdringen van bramen op plekken waar we ze niet willen hebben. Dit alles om de biodiversiteit in onze natuurparels te behouden of te vergroten. Alle werk is uitgevoerd volgens een werkplan dat door de coördinatoren werd opgesteld. In het voorjaar hebben wij 2.000 jonge bomen en struiken geplant in het Nessebos, waarbij veel soorten werden gebruikt, ook weer om de biodiversiteit te vergroten. Er is veel tijd gestoken in overleg met Staatsbosbeheer en gemeentes over het ontwikkelen en beheren van de natuur in ons werkgebied. Advies over tuininrichtingen en het maken, ophangen en onderhouden van nestkasten vroeg veel tijd en energie.

Natuurwerkers op glad ijs

Op verzoek van Staatsbosbeheer zijn in het voorjaar meer dan 10.000 grote berenklauwen uitgestoken in het Hoge Bergse Bos. Deze invasieve exoten kunnen brandwonden veroorzaken. Bestrijding is lastig en gebeurt in het verleden door middel van gif. Ook is er overleg geweest over bosbeheer en het maaibeeld in de Rottemeren. Voor al dit werk ontvangen wij een vergoeding, waarbij er ook een budget is voor de aanschaf van brandstof en materieel. Ook voor het knotwerk bij 3 particulieren vragen wij een vergoeding. Met de gemeente Lansingerland zijn we, voor ons werk in Park de Polder, in overleg voor een bijdrage in materiele zin. Aannemer Punt heeft 6 aluminium steekladders beschikbaar gesteld, voor ons snoeiwerk in de Groenzoom. Tenslotte heeft de RABO-sponsoractie ons een mooi bedrag opgeleverd om te gebruiken voor ons natuurwerk.

Waterkwaliteit - Ruud Kolpa

Ook in 2023 heeft de Werkgroep waterkwaliteit (voorheen POKO) met veel enthousiasme onderzoek gedaan naar de

kwaliteit van het oppervlaktewater in onze regio. Dit deden we door het uitvoeren van metingen (chemisch en biologisch) op een vaste plek en op plaatsen waar problemen met de waterkwaliteit zijn. Een 'mooi' voorbeeld was de aanwezigheid van blauwalgen in de Bleiswijkse Zoom tijdens de warme zomermaanden. De resultaten communiceren we met de probleemeigenaren én geven adviezen ter verbetering.

Op zoek naar waterbeestjes

Dat er veel mis is met de kwaliteit van ons oppervlaktewater blijkt uit de dagelijkse stroom van rapporten en berichten in de media. Eind 2027 moet de kwaliteit voldoen aan de eisen verwoord in de Kaderrichtlijn Water (KRW). Er is brede twijfel of dit wel wordt gehaald. Men spreekt al over een nieuwe crisis, vergelijkbaar met die van de stikstof. In onze regio heeft dit onder andere te maken met het intensieve landgebruik door kassenteelt en landbouw, maar ook vanuit de stedelijke gebieden komt er een stroom van verontreinigingen in ons werkgebied. Schoon oppervlaktewater begint bij het afvoerputje of de straatkolk. 'Hier begint de zee!'. Daarom zet de Werkgroep waterkwaliteit in op voorlichting geven en lobbyen bij o.a. platforms, overheden én de gebruikers. We houden contact met een groot netwerk van spelers in de regio. Geïnspireerd door de Stichting Drinkable Rivers (<https://drinkablerivers.org>) zien we als stip op de horizon een drinkbare Rotte (en Schie), dat wil zeggen onschadelijk voor het onderwaterleven en alles wat erin zwemt én uit drinkt.

Naast onderzoek en lobbyen heeft de werkgroep ook veel gedaan aan ontwikkeling van kennis en praktische vaardigheden. Hoe neem je een watermonster, hoe analyseer je dat en welke conclusies mag je hieruit trekken, zijn daarbij de vragen. Daarvoor staan ons gelukkig heel veel rapporten ter beschikking. Het is een wonderlijke onderwereld, die je pas ziet als je er werkelijk in kijkt. '- Citizen Science aan de waterkant'. Voor het komende jaar richten wij ons ook op waterzuivering. Leden en andere belangstellenden zijn altijd welkom om bij ons aan te sluiten. Vaak zijn wij op donderdagmiddag bij het Trefpunt te vinden. Een mailtje naar waterkwaliteit@rotta-natuur.nl is genoeg.

Ruimtelijke ontwikkelingen

Noordrand - Jaap van Lien

De discussie over het klimaat, die in alle toonaarden in ons land en daarbuiten wordt gevoerd, heeft ook lokaal een behoorlijke impact. In onze omgeving moet heel veel worden gebouwd en hoe doe je dat terwijl je je moet wapenen tegen hete zomers en hele natte winters? Dat betekent klimaatadaptief bouwen met veel groen en veel water. Zorgen voor verkoeling en ook voor extra wateropslag. Tegelijkertijd is het dringend nodig de biodiversiteit te verhogen. Dat bracht ons ook in onze omgeving tot een redelijk nieuw fenomeen n.l. 'natuurinclusief bouwen'. Bij de totstandkoming van het bestemmingsplan voor de grote nieuwbouwwijk Wilderszijde in Lansingerland hebben wij gevraagd deze vorm van bouwen als opdracht en verplichting op te nemen in het plan. Dat is gelukt en inmiddels worden er woningen aangeboden die op die manier gebouwd gaan worden. De huizen krijgen ook ruimte voor andere bewoners zoals mussen, gierzwaluwen en vleermuizen, soms ook door gevelbeplanting. De omgeving wordt groen aangekleed met hagen, veel verschillende inheemse struiken en bomen, veel water met natuurvriendelijke oevers en knotwilgen. Het beplantingsplan ziet er prachtig uit. Het wordt een hele mooie wijk waarbij het wel belangrijk is dat kopers en huurders er zorgvuldig mee om gaan.

Onlangs werd, in een discussie over het omgevingsplan voor Lansingerland, door ambtenaren de vraag gesteld of het goed zou zijn om natuurinclusief bouwen te verplichten voor alle toekomstige bouwplannen. Voor ons geen moeilijke vraag: vooral doen! Of dat ook de praktijk zal worden weten we nog niet, maar we gaan dat wel promoten! Bijzonder is in ieder geval dat ook in het bestemmingsplan voor het ULC in Bleiswijk, een groot bedrijventerpark bij de A12, natuurinclusief bouwen, op ons verzoek, is opgenomen in de regels. Verder ook dat er op de daken van het ULC een hoog percentage aan zonnepanelen moet komen. Zonnepanelen niet in een weiland, wel op een plat dak. Over weilanden gesproken: in de Noordpolder van Berkel en Rodenrijs is nog een laatste stukje groene polder overgebleven. Een polder met een agrarische bestemming met als specifieke bestemming glastuinbouw. Met alle plannen voor woningbouw in Lansingerland hopen we in ieder geval dat deze groene ruimte open blijft nu er van uitbreiding van de glastuinbouw nauwelijks of geen sprake is. Dat is dus ook wat de werkgroep regioplannen in feite doet: vooral alert blijven en ontwikkelingen volgen die er toe doen als het om onze groene leefomgeving gaat!!

Zuidplas - Arend Hoogeveen

Onze bemoeienis – als participant in de Alliantie Groenblauwe Rotte – met de ruimtelijke ontwikkelingen in Rottemereengebied, is gericht op het in 2021 door het Recreatieschap Rottemeren vastgestelde Ontwikkelplan voor het Landschapspark De Rotte.

Nu is de focus op de uitvoeringsagenda van dat ontwikkelplan. Inmiddels is het project 'Maatregelenpakket voor

het versterken van biodiversiteit' gestart. Samen met Staatsbosbeheer overleggen we hoe de diverse natuurpareltjes dienen te worden ingericht en hoe het (maai)-beheer het beste kan worden uitgevoerd. Ook hierover is met enige regelmaat de voortgang in Aves Visum te lezen.

In 2023 voerde een projectontwikkelaar, in opdracht van enkele aldaar praktiserende agrariërs, een verkenning uit voor luxe woningbouw in de Polder 140 Morgen in de Rottezoom tussen de buurtschap Kruisweg en het laatste stuk van de Rotte. Met de bewonersorganisatie van die buurtschap hebben wij onze visie over dit gebied - een groenblauwe polder ingericht als ecologische zone tussen de Rottemeren en het Bentwoud - gegeven. Zo het er nu naar uitziet wordt er voorlopig niet gebouwd en blijft deze polder voorlopig 'agrarisch groen'.

Gestaag vorderen de voorbereidingen voor het nieuw te bouwen Vijfde Dorp in het Middengebied van de Zuidplaspolder (gemeente Zuidplas). Eind 2023 hebben we onze zienswijze op twee ontwerp-bestemmingsplannen bij de gemeente Zuidplas ingediend. Dit middengebied is onderdeel van de belangrijke ecologische verbindingzone tussen de Rottemeren/Bentwoud en de Krimpenerwaard. In het Masterplan Middengebied Zuidplaspolder is een schets daarvan opgenomen en door de provincie is een

De Polder 140 Morgen in de Rottezoom tussen Kruisweg en de Rotte moet ons inziens groen blijven.

gewijzigd tracé van de bestaande ecologische verbinding vastgesteld door de zogenoemde 'Groene Schakel' ten zuiden van het nieuw te bouwen dorp. Inmiddels heeft de Provincie Zuid-Holland de voorbereidingen gestart voor de inrichting van het naastgelegen natuurgebiedje 'Groene Waterparel', tussen de A20 en het toekomstige Vijfde Dorp. Het bijzondere van dit gebiedje is dat er kattenklei in de grond zit met een eigen bijzondere vegetatie. In samenwerking met het Platform Mooi Zuidplas denken we actief mee met de provincie over hoe de feitelijke inrichting het beste kan worden gerealiseerd. <<